

ΤΑ ΙΕΡΑ ΣΤΟΝ ΑΡΧΑΙΟ ΚΛΑΣΙΚΟ ΚΟΣΜΟ

- Ο αρχαίος βίος ήταν στενά συνδεδεμένος με τη θρησκεία
- Τα ιερά, οι τόποι δηλαδή λατρείας θεών και ηρώων, ανδρών και γυναικών, δεν ήταν μόνο χώροι έκφρασης της θρησκευτικής ευλάβειας αλλά και χώροι που περιέκλειαν ποικίλες δραστηριότητες της θρησκευτικής ζωής.
- Παράλληλα με τη θρησκεία μέσα στα ιερά προβάλλονταν σημαντικές κοινωνικές, πολιτικές, ιδεολογικές και οικονομικές αντιλήψεις.
- Οι χώροι λατρείας των πολυάριθμων θεών και ηρώων βρίσκονταν σε πολύ διαφορετικές τοποθεσίες π.χ. σε μεγάλα αρχιτεκτονικά συγκροτήματα, σε δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους, στις πόλεις και στην ύπαιθρο.

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΡΕΥΝΑ: μελετά τα αρχαία ιερά ως σύνολα θρησκευτικής, κοινωνικής, πολιτικής και οικονομικής ζωής.

ΤΑ ΙΕΡΑ ΣΤΟΝ ΑΡΧΑΙΟ ΚΛΑΣΙΚΟ ΚΟΣΜΟ

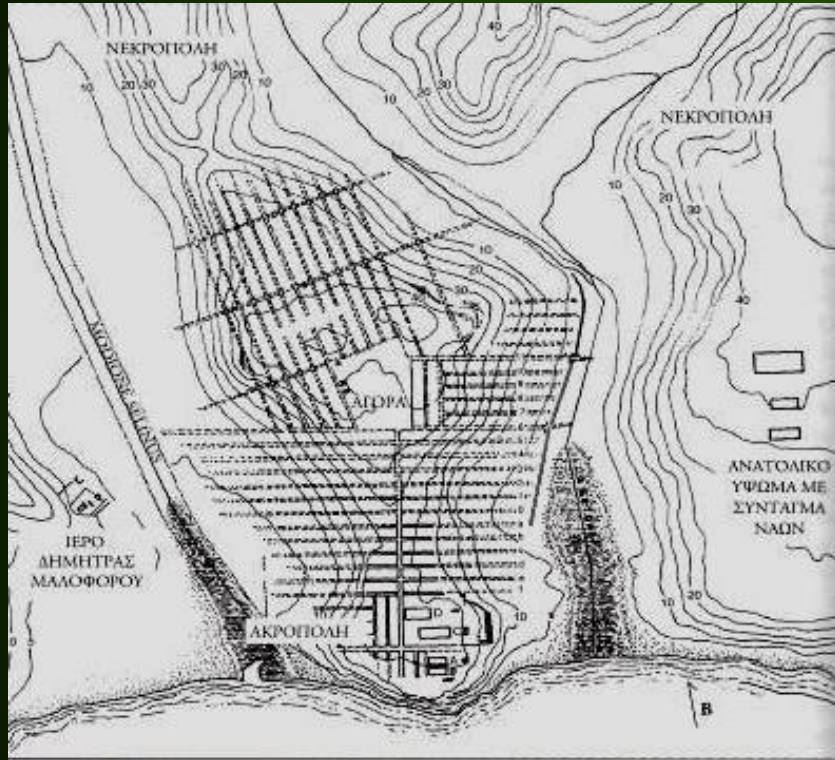

Κεντρικά ιερά πόλεων:

- α. πάνω στην Ακρόπολη (όπως στην Αθήνα) και
- β. στην αγορά (όπως στην Ποσειδωνία της Κάτω Ιταλίας)

ΤΑ ΙΕΡΑ ΣΤΟΝ ΑΡΧΑΙΟ ΚΛΑΣΙΚΟ ΚΟΣΜΟ

Μία άλλη ζώνη ιερών:
στον άμεσο περίγυρο των πόλεων γύρω από τα προάστιά τους

Όπως: τα ιερά της Δήμητρας, στα οποία προσέρχονταν γυναίκες (ΣΕΛΙΝΟΥΣ) και τα ιερά στα γυμνάσια και παλαίστρες, όπου οι νέοι ασκούσαν σε διάφορα αθλήματα, όπως τα γυμνάσια της ΑΘΗΝΑΣ

ΤΑ ΙΕΡΑ ΣΤΟΝ ΑΡΧΑΙΟ ΚΛΑΣΙΚΟ ΚΟΣΜΟ

**«Υπεραστικές» ιερές θέσεις:
ιερά στη «χώρα», στην εύφορη καλλιεργήσιμη περιφέρεια:**

- □ Εν μέρει επρόκειτο για τα μεγάλα ιερά της πόλης-κράτους, μέσω των οποίων οριοθετούνταν - κατά κάποιο τρόπο - η επικράτεια των πόλεων.
- □ Άλλοτε ήταν μικροί τόποι λατρείας, συχνά αγροτικού χαρακτήρα, αφιερωμένοι στη Δήμητρα ή τον Διόνυσο.
- □ Ιερά οριοθετούνταν και σε ακατοίκητες και άγριες ζώνες που περιέβαλαν τις οικιστικές ενότητες, όπως τα ιερά για τον Πάνα και τις Νύμφες και τους θεούς του κυνηγιού, όπως την Άρτεμη.

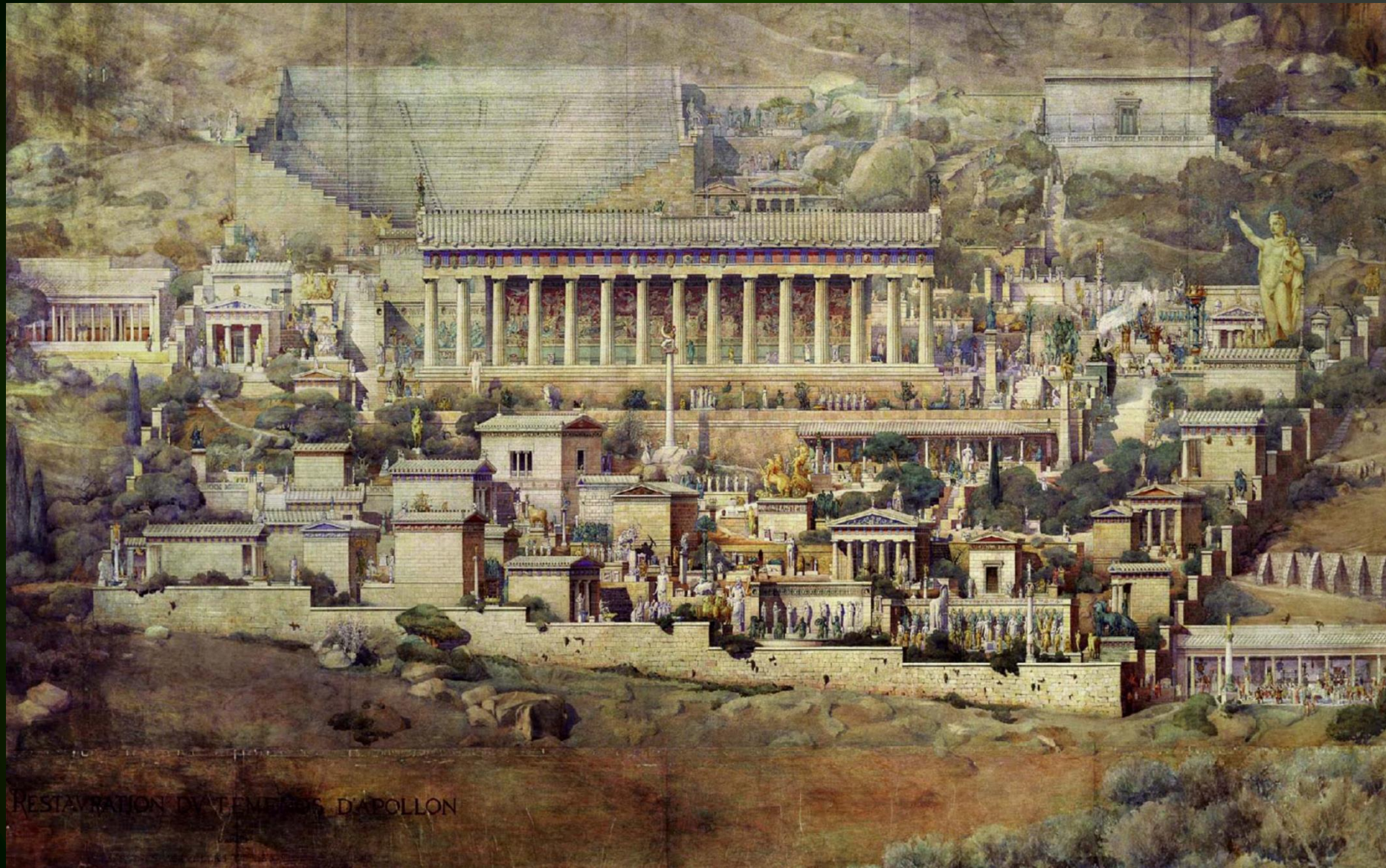

Ιερό της Αρτέμιδος στη Βραυρώνα Αττικής

Βασικά στοιχεία των ιερών

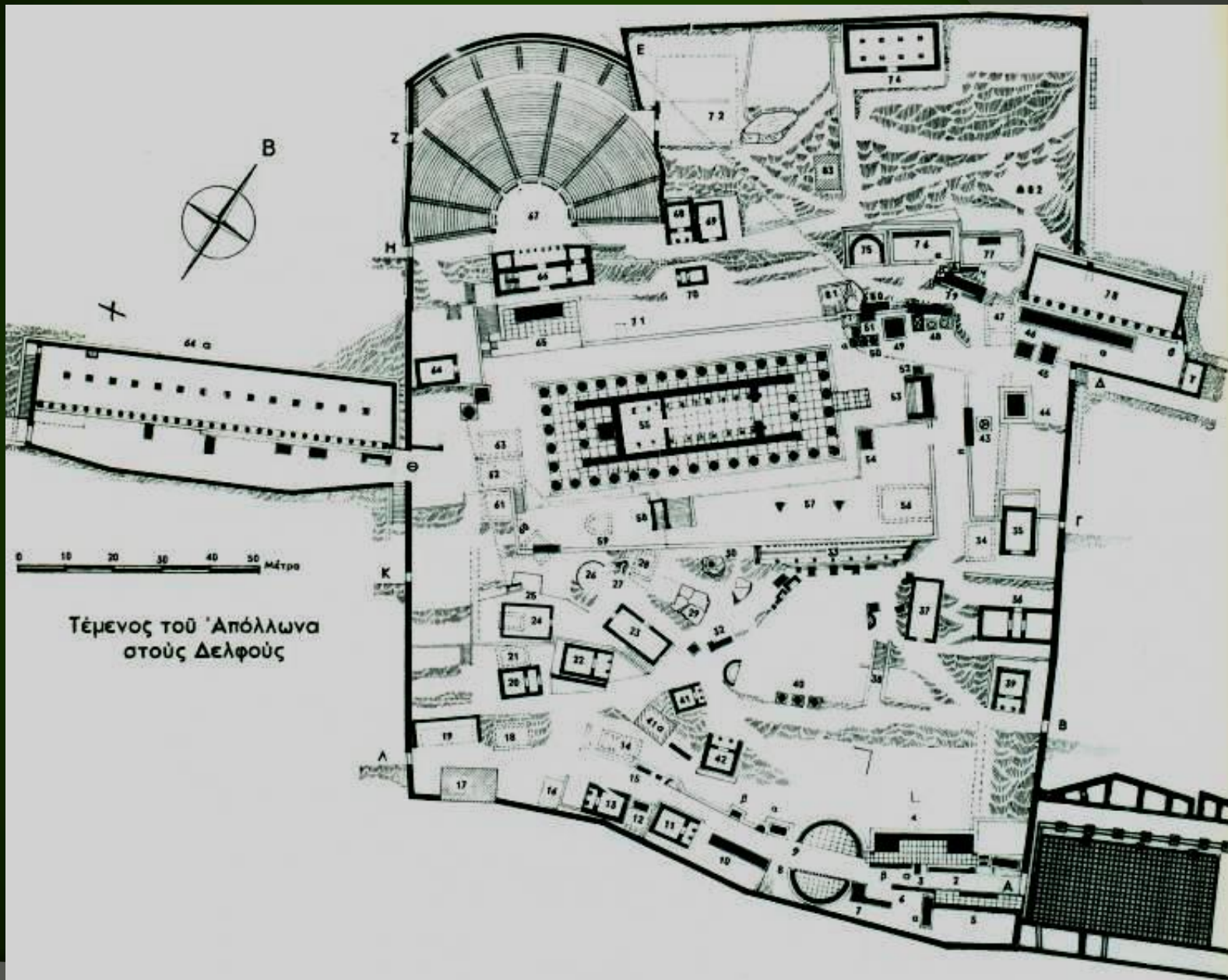
- **ΠΕΡΙΒΟΛΟΣ**: τείχος ή περίφραξη με την οποία αποτέμονταν τα αρχαία ιερά από τον μη ιερό περιβάλλοντα χώρο *Τέμενος* (από το ρήμα *τέμνω*) και *templum*.
- Το σημαντικότερο στοιχείο: ο τόπος για τις θυσίες: δηλ. ο **ΒΩΜΟΣ** (λατ. *Ara*) που είχε *διάφορες μορφές*. Τα μεγάλα ιερά κοσμούσαν με μνημειώδεις βωμούς. Αποκορύφωμα της εξέλιξης: ο βωμός του Διός στην Πέργαμο (2ος αι. π.Χ.).
- Τα μεγάλα ιερά αποκτούν με την πάροδο του χρόνου τον **ΝΑΟ** (λατ. *Aedes*). Ο ναός ΔΕΝ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΧΩΡΟ ΛΑΤΡΕΙΑΣ αλλά ΧΡΗΣΙΜΕΥΕ ΩΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΑΓΑΛΜΑ ΤΗΣ ΛΑΤΡΕΥΟΜΕΝΗΣ ΘΕΟΤΗΤΑΣ.
- Χώροι για λατρευτικές και άλλους είδους τελετές και γιορτές, όπως το **ΘΕΑΤΡΟ** που παγιώθηκε στα ιερά του Διονύσου, **ΣΤΟΕΣ** (λατ. *Porticus*) για προστασία των λατρευτών από τις καιρικές συνθήκες για άσυλο και για φύλαξη αναθημάτων.
- Ακόμη: **ΘΗΣΑΥΡΟΙ**, δηλ. μικρά κτίρια σε σχήμα οίκου ή ναού που αφιερώνονταν από συγκεκριμένες πόλεις, συνήθως ελληνικές αποικίες, κτίρια για να στεγάσουν τα **συμπόσια** των επίσημων λατρευτών. Ειδικές εγκαταστάσεις διέθεταν και τα Ασκληπιεία.
- **ΑΝΑΘΗΜΑΤΑ**: αφιερώματα προσώπων, ομάδων, ενώσεων ή πόλεων –κρατών. Αποτελούσαν περιουσία της θεότητας και δεν επιτρεπόταν να απομακρυνθούν από το ιερό (όταν έπρεπε να απομακρυνθούν, ρίχνονταν σε ‘αποθέτες’ / ‘βόθρους’).

ΔΕΛΦΟΙ: Ιερό του Απόλλωνος

«Προοπτική» αναπαράσταση του δελφικού ιερού του Α. Tournaire (1894)

ΔΕΛΦΟΙ: Ιερό του Απόλλωνος

ΤΟ ΑΣΚΛΗΠΕΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ

1. Θέατρο (4ος/2ος π.Χ. αι.)
2. Νεκροταφείο της δήμης αρχαιότητας (4ος-5ος μ.Χ. αι.) εκτός του ιερού τεμένους
3. Ξενοίκια (Καταγώνιον) για ασθενείς και συνοδούς (4ος/3ος π.Χ. αι.). Πιθανή η χρήση του ΒΑ τμήματος κατά τους χρόνους της Ρωμαϊκρατίας
4. Κτίριο λουτρών (3ος π.Χ. αι.). Με μετατροπές σε χρήση και κατά τους χρόνους της Ρωμαϊκρατίας
5. Κτίριο για την τέλεση τελετουργικών εστιασίων (τέλος 4ου π.Χ. αι.)
6. Ωδείο (εγκαταστάθηκε στην αυλή του ημερησίως κτιρίου εστιασίων κατά τους χρόνους της Ρωμαϊκρατίας)
7. Πρόπυλο (μνημειώδης είσοδος) του τελετουργικού εστιατορίου (περ. 300 π. Χ.). Στους χρόνους της Ρωμαϊκρατίας μετατράπηκε σε ναό της Υγείας.
8. Κρήνη για την εξυπηρέτηση του εστιατορίου (3ος/2ος π.Χ. αι.)
9. Κτίριο μυστικής λατρείας των Αιγυπτίων θεών, δηλαδή των ταυτομένων με τον Όσιρι και την Ισιδα εντοπιών θεών Ασκληπιού και Υγείας (2ος μ.Χ. αι.)
10. Κτίρια της Ρωμαϊκρατίας (εργαστήρια νότια, στοά με λουτρό βόρεια και βοηθητικοί χώροι ανατολικά) που δημιουργήσαν πλατεία μπροστά από το ιερό των Αιγυπτίων και το ναό της Υγείας
11. Στάδια (5ος/3ος π.Χ. αι.)
12. Ναός της Αρτέμιδος (ύστερος 4ος π.Χ. αι.). Κάτω από τον βωμό και το ανατολικό τμήμα του ναού θεμελία οικου ή θησαυρού, δηλ. ναομορφου κτιρίου για χρήση προσκυνητών από Εβνή πάλι, του πρώιμου 4ου π.Χ. αι.
13. Οίκος (Βρασιούρα) του πρώιμου 4ου π.Χ. αι.

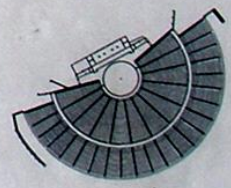
ΜΟΡΦΗ ΙΕΡΩΝ 5^{ου} και 4^{ου} αι. π.Χ.

ΔΙΑΧΡΩΣΗ ΕΠΟΧΩΝ ΜΕ ΧΡΩΜΑΤΑ
COLOUR KEY TO PERIODS

- Πρώιμη περίοδος του ιερού (7ος - 5ος π.Χ. αι.)
Early period of the sanctuary (7th - 5th c. B.C.)
- Περίοδος της σφαιρας (4ος - 2ος π.Χ. αι.)
Period of the sphere (4th - 2nd c. B.C.)
- Περίοδος Ρωμαϊκρατίας (1ος π.Χ. - 3ος μ.Χ. αι.)
Period of Roman rule (1st c. B.C. - 3rd c. A.D.)
- Οργάνωση του κεντρικού του ιερού σε κλειστό χώρο με περιμετρική στοά περί το μέτρο του 400 μ.Χ. αι.
Rebuilding of the main sanctuary as an enclosed space with peristyle stoa, c. 1st-4th c. A.D.
- Χρόνος Ξενοίκια Αρτέμιδος (4ος - 5ος μ.Χ. αι.)
Period of Late Antiquity (4th - 5th c. A.D.)
- Χριστιανικά μνημεία (5ος - 6ος μ.Χ. αι.)
Christian monuments (5th - 6th c. A.D.)
- Τμήματα μνημείων που καταγράφηκαν από παλαιότερους, ανεπαρκώς ή δεν φαίνονται σήμερα
Parts of monuments documented by earlier excavators and no longer visible
- Σύγχρονα κτίρια / Modern buildings

Μεγάλη ανάπτυξη στον ύστερο 4^ο και α' μισό του 3^{ου} αι. π.Χ. Τα οικοδομήματα εντάσσονται στον χώρο χωρίς κάποιο συγκεκριμένο σχέδιο

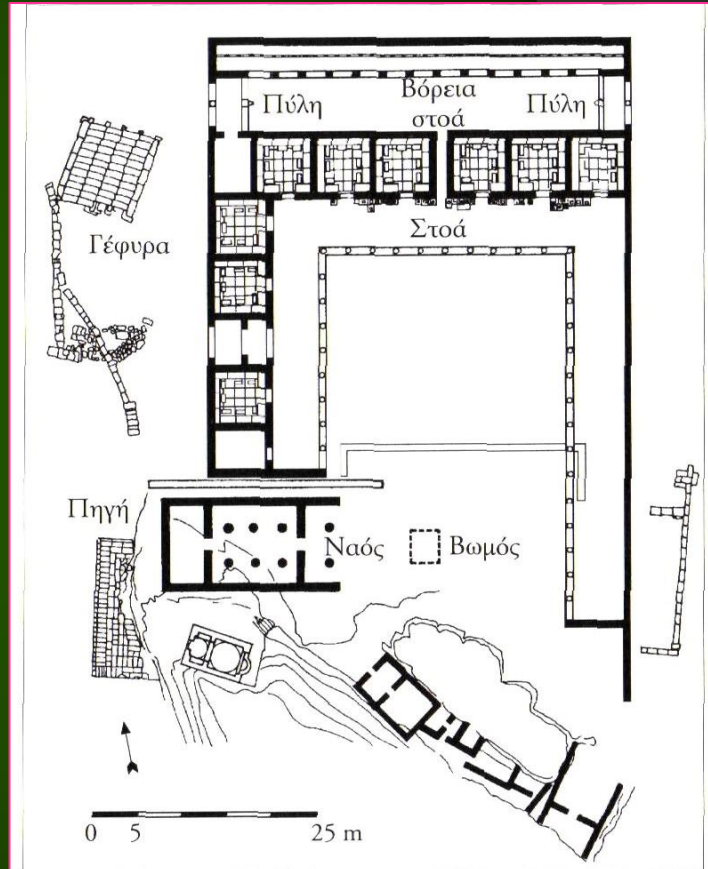

ΜΟΡΦΗ ΙΕΡΩΝ 5ου και 4ου αι. π.Χ.

Ιερό της Αρτέμιδος στη Βραυρώνα: παράδειγμα μικρότερου τύπου λατρείας έξω από την πόλη

420 π.Χ.: Διαμόρφωση του χώρου με την οικοδόμηση της στοάς

Εικόνα 15. Το ιερό της Αρτέμις στη Βραυρώνα, τοπογραφικό σχέδιο.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ

- ΣΥΝΟΛΑ ΜΕ ΕΝΙΑΙΑ ΣΥΛΛΗΨΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ / ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΠΙΟΥ
(Ιερά και πόλεις)
- Αξονικές προσβάσεις στα αρχιτεκτονικά σύνολα
- Ο ναός δεν αποτελεί πια μια ανεξάρτητη ύπαρξη
- «ΠΡΟΤΙΜΗΣΗ» ΣΤΟΝ ΙΩΝΙΚΟ ΡΥΘΜΟ - ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ «ΠΕΡΙΒΛΕΠΤΟΥ» ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΟΥ ΚΙΟΝΟΚΡΑΝΟΥ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΤΩΝ ΚΤΗΡΙΩΝ
- **ΔΙΑΚΟΣΜΗΤΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ, ΠΟΛΥΩΡΟΦΕΣ ΠΡΟΣΟΨΕΙΣ, ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΡΥΘΜΩΝ**
- *ΙΛΛΟΥΖΙΟΝΙΣΜΟΣ, ΘΕΑΤΡΙΚΟΤΗΤΑ, ΖΩΓΡΑΦΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ*
- ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΞΩΤΩΝ ΑΝΟΙΓΜΑΤΩΝ
- ΕΥΡΥΤΕΡΟΙ ΧΩΡΟΙ
- Ακράτητη ορμή για μεγαλειώδες, **αντιθέσεις**,
- Τάση για το γιγαντιαίο που εξισορροπείται από υπερβολική διακόσμηση και ως εκ τούτου ελάφρυνση των μορφών.

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΑ ΙΕΡΑ

ΤΟ ΙΕΡΟ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ ΣΤΗ ΛΙΝΔΟ

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΑ ΙΕΡΑ: ΤΟ ΙΕΡΟ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ ΣΤΗ ΛΙΝΔΟ

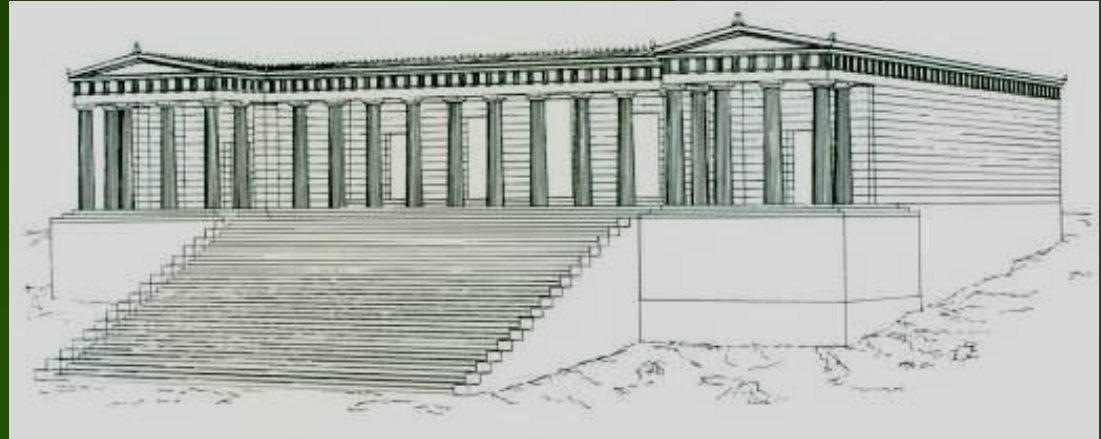
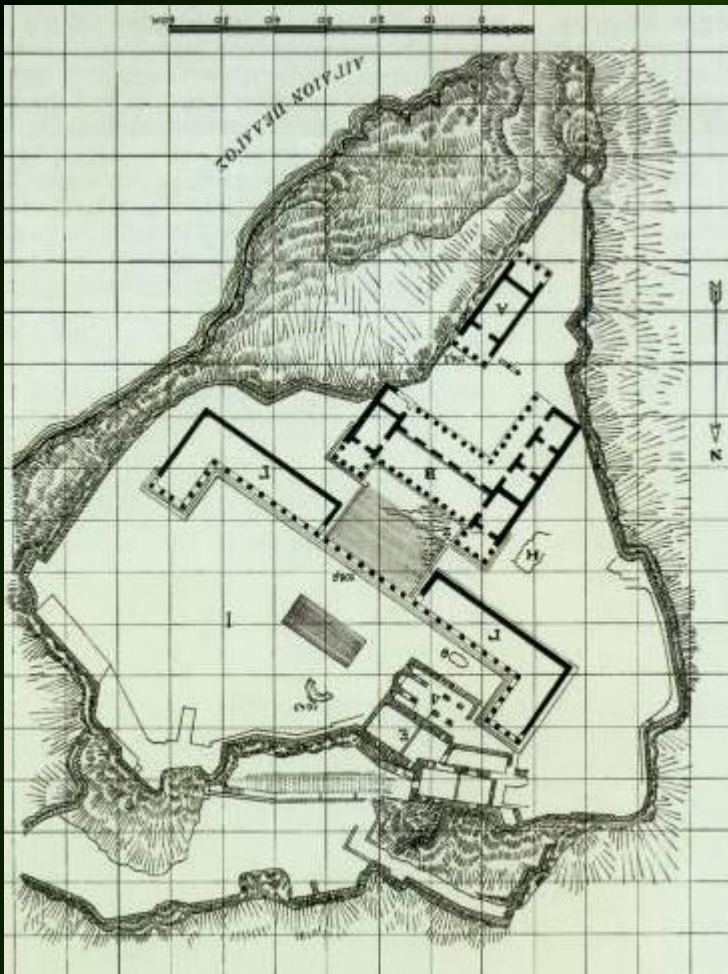

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΑ ΙΕΡΑ: ΤΟ ΙΕΡΟ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ ΣΤΗ ΛΙΝΔΟ

Ναός Αθηνάς: Δωρικός, αμφιπρόστυλος, περίπου 8 x 22 μ. (γύρω στο 300 π.Χ.)
Ιδιαίτερα ραδινοί κίονες 5,5μ. = 6,4 κ.δ.

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΑ ΙΕΡΑ: ΤΟ ΙΕΡΟ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ ΣΤΗ ΛΙΝΔΟ

Πρότυλο άνω ανδρήρου (α΄ μισό 3^{ου} αι. μ.Χ.):
10στυλη κεντρική στοά σε κλίμακα πλ. 20 μ.
και 35 βαθμίδων. Τονισμός προεξοχών στα
άκρα και όχι του κέντρου όπως στα Προτύ-
λαια της Ακρόπολης της Αθήνας.

**Ευφυής διαμόρφωση της τετράγωνης αυλής
του ναού.**

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΑ ΙΕΡΑ: ΤΟ ΙΕΡΟ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ ΣΤΗ ΛΙΝΔΟ

ΝΑΟΣ
ΛΙΝΔΙΑΣ ΑΘΗΝΑΣ

ΠΡΟΠΥΛΑΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ
ΚΛΙΜΑΚΑ

ΡΩΜΑΪΚΟΣ
ΝΑΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ
ΣΤΟΑ

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΙ ΘΟΛΟΙ
ΚΑΙ ΔΕΞΑΜΕΝΕΣ

Τέλος 3^{ου} αι. π.Χ.: Η μεγαλοπρεπής πρόσοψη του κυρίως ιερού τονίσθηκε με μία ακόμη πιο μεγαλειώδη στοά μήκους 87 μ. σε άνδηρο 68 x 10μ., όπου ανερχόταν κλίμακα πλ. 13 μ. Οι προεξοχές στα άκρα «αγκαλιάζουν» τον θεατή, θυμίζοντας τα περίκλεια Προπύλαια του 5^{ου} αι. π.Χ. Εναλλαγή φωτός – σκιάς στο κεντρικό τμήμα της στοάς.

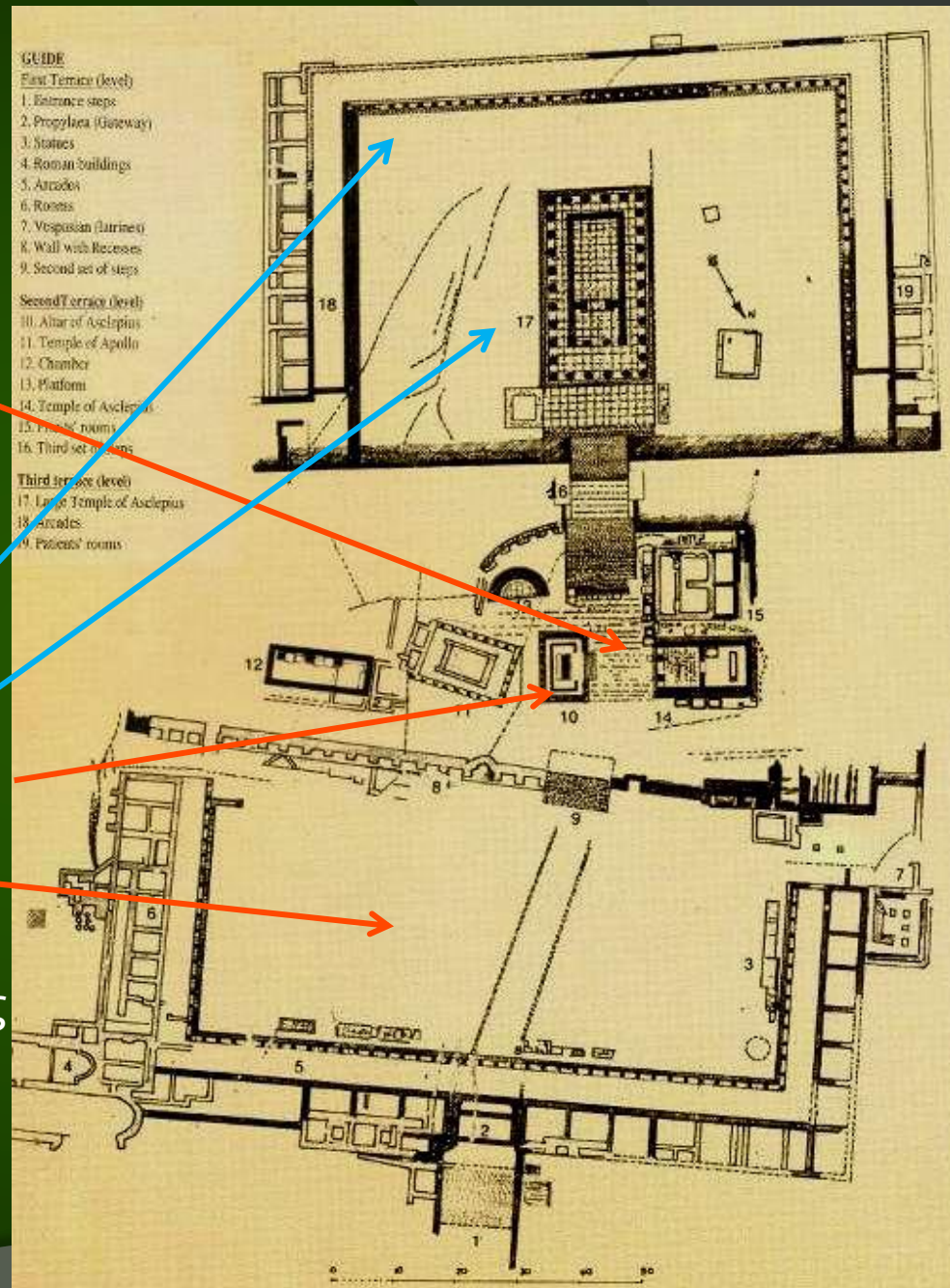
ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΑ ΙΕΡΑ: ΤΟ ΑΣΚΛΗΠΕΙΟ ΤΗΣ ΚΩ

Μέσα 4^{ου} αι. π.Χ.: Βωμός του Ασκληπιού
Αρχές 3^{ου} αι. π.Χ.: α΄ ναός (ιωνικός)

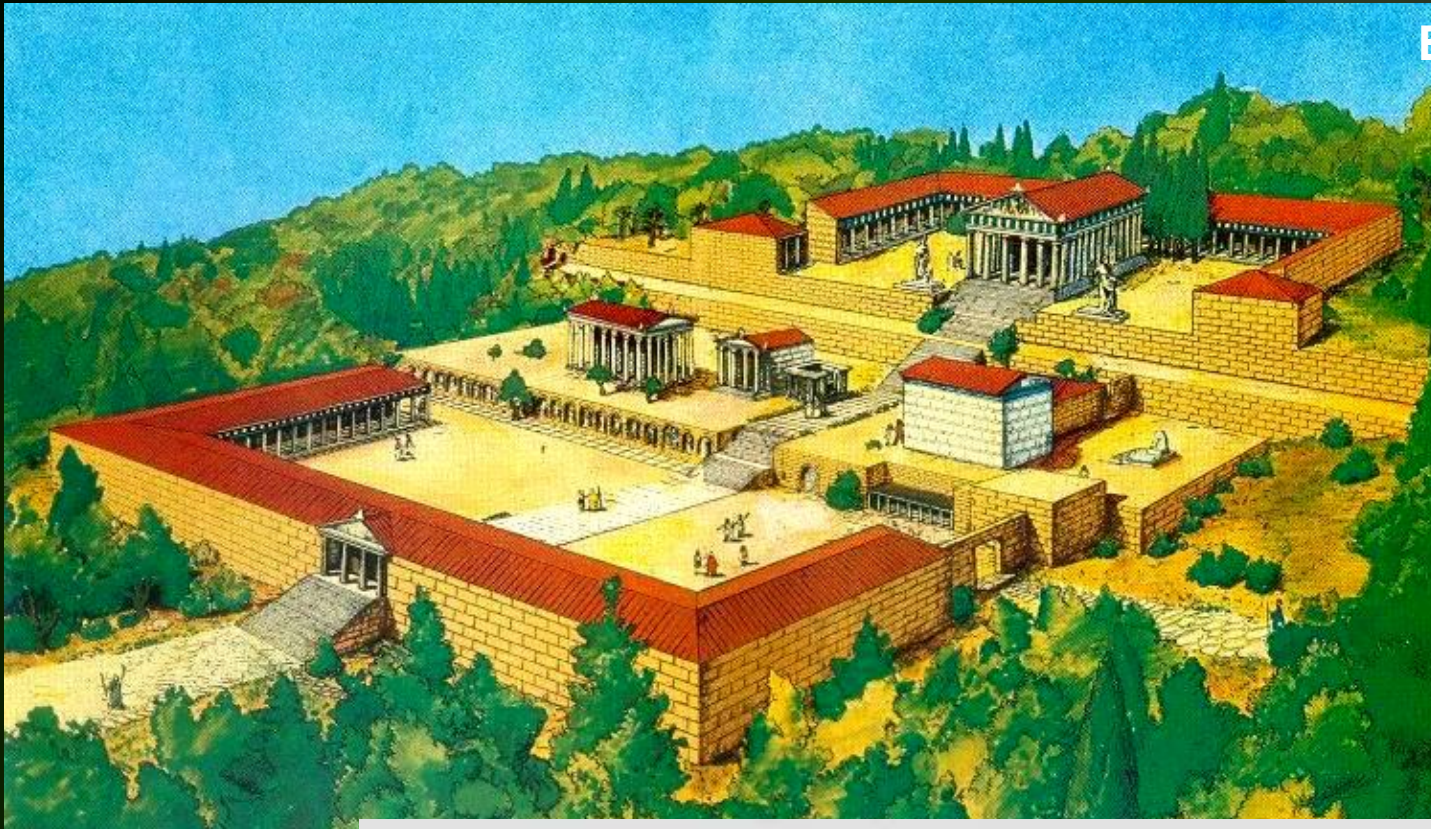
που ανακαινίσθηκε τον 2^ο αι. π.Χ.
3^{ος} αι. π.Χ.: Πρώτη διαμόρφωση ανώτερου ανδῆρου, απλή μορφή Εγκοιμητηρίου.

170-160 π.Χ.: Δωρικός ναός στο άνω ανδῆρο

Μέσα 2^{ου} αι. π.Χ.: Ανακατασκευή βωμού.
Δημιουργία κατώτερου ανδῆρου.
Ανακατασκευή σε μάρμαρο της ξύλινης στοάς του Εγκοιμητηρίου στο άνω ανδῆρο.

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΑ ΙΕΡΑ: ΤΟ ΑΣΚΛΗΠΕΙΟ ΤΗΣ ΚΩ

33. Κως, Ασκληπιείο. Τομή από τα ανατολικά. Στο επάνω άκκηρο ο δωρικός ναός ανάμεσα στις στοές εγχοίμησης· στο μεσαίο άκκηρο, που φαίνεται στην τομή, το άβατο (εγχοιμητήριο) και ο ιωνικός ναός· στο κατώτερο άκκηρο η «πλατεία θεοκυτευτηοίου» με το εξωτερικό πρόπυλο.

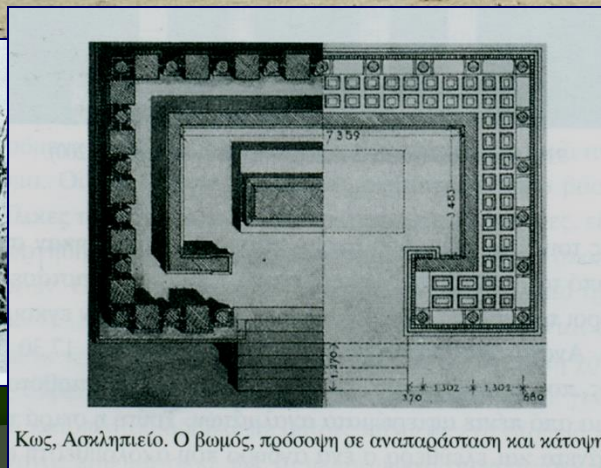
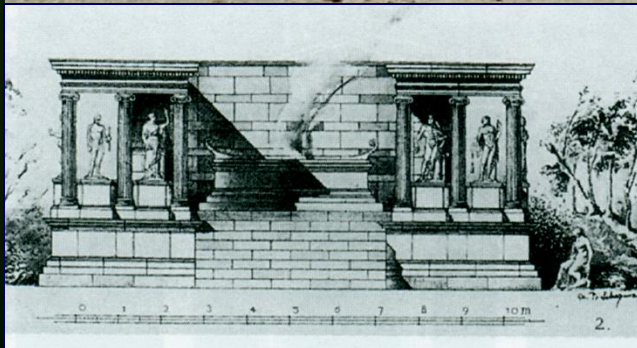
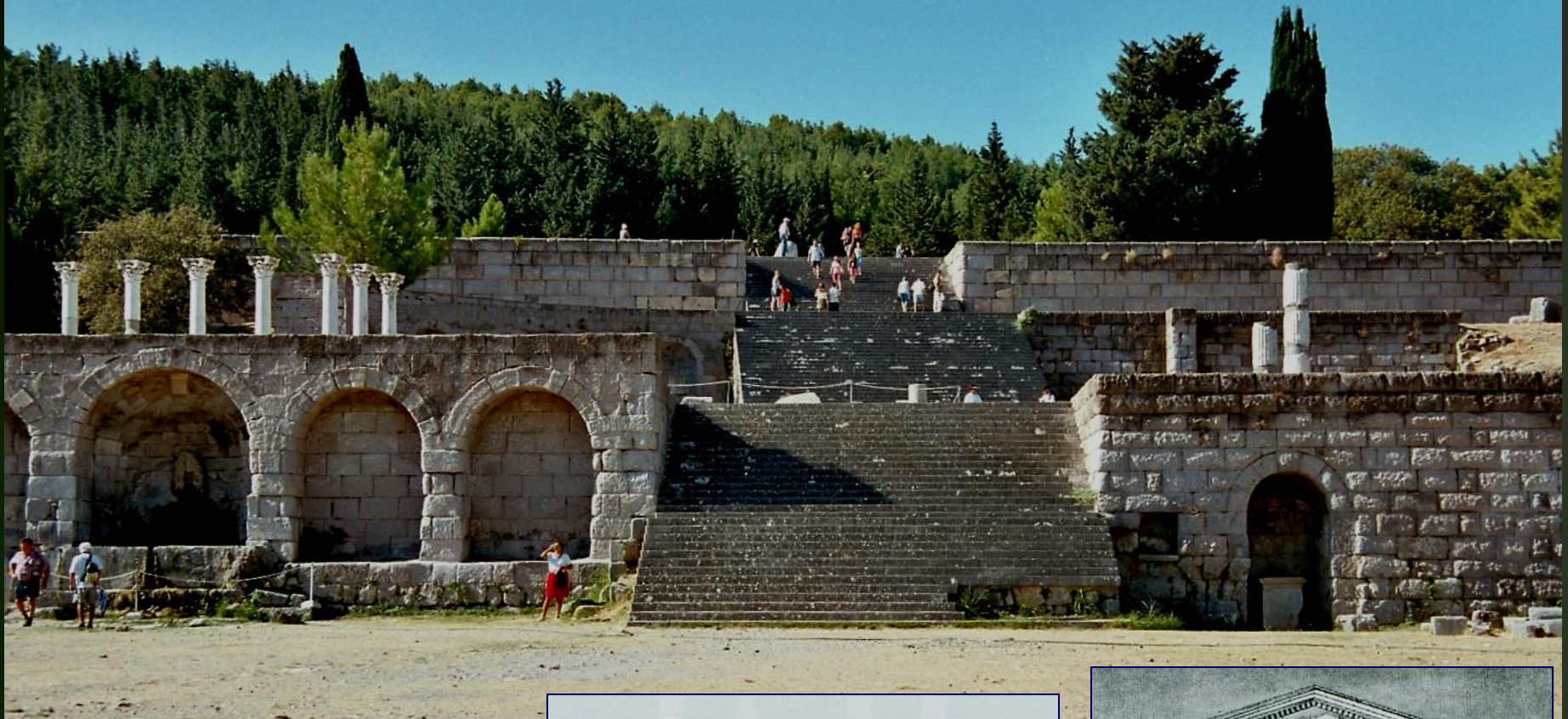
ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΑ ΙΕΡΑ

ΤΟ ΑΣΚΛΗΠΕΙΟ ΣΤΗΝ ΚΩ

Ιωνικός ναός

Βωμός

Κως, Ασκληπιείο. Ο βωμός, πρόσοψη σε αναπαράσταση και κάτοψη

334. Κως, Ασκληπιείο. Ιωνικός ναός του Ασκληπιείου (1:200).

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ: ΝΑΟΙ - ΙΕΡΑ

ΔΙΔΥΜΑ: ΝΕΩΤΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ (313 π.Χ. – Β΄ αι. μ.Χ.)

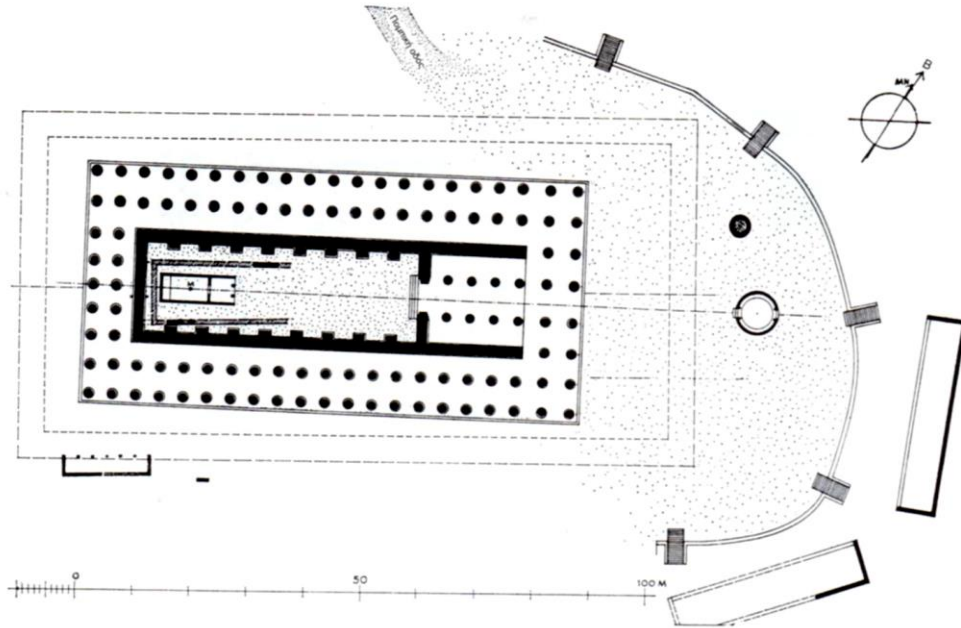
Μαγνησία επί Μαιάνδρω: Ναός Διός Σωσιπόλεως (μετά το 197 π.Χ.)

**Μαγνησία επί Μαιάνδρω: ΝΑΟΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ ΛΕΥΚΟΦΡΥΗΝΗΣ
(206-130 π.Χ.)**

ΔΙΔΥΜΑ: ΝΕΩΤΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΠΟΛΩΝΟΣ (313 π.Χ. – Β' αι. μ.Χ.)

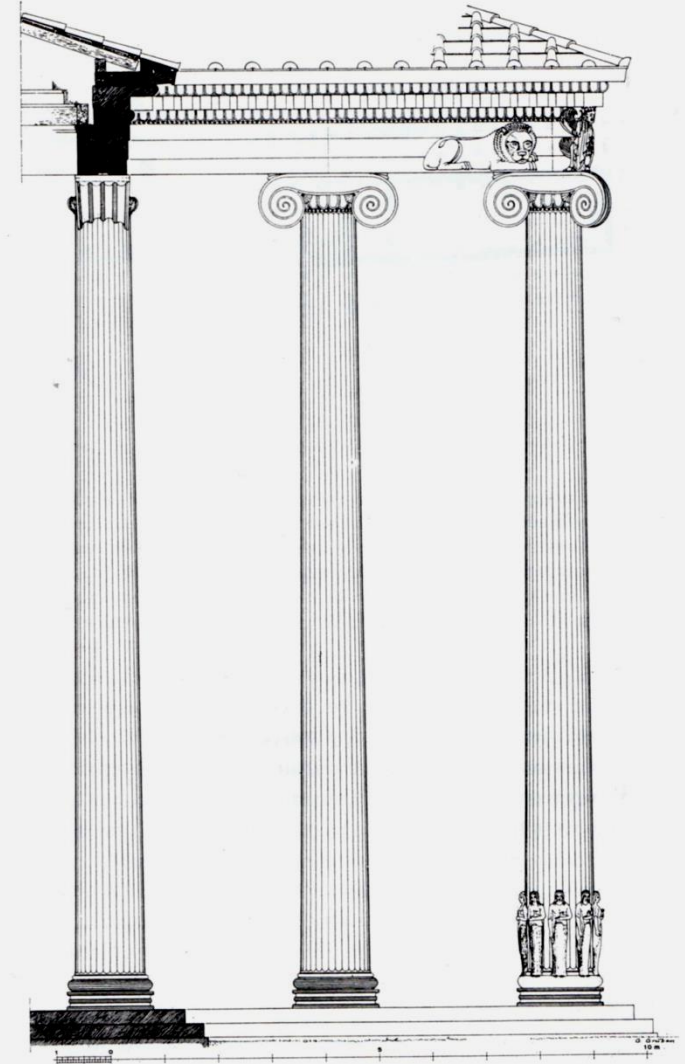
ΔΙΔΥΜΑ: ΝΕΩΤΕΡΟΣ ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ (313 π.Χ. – Β΄ αι. μ.Χ.)

300. Δίδυμα Μιλήτου, αρχαιότερος ναός του Απόλλωνα (αρχαιότερο Διδυμαίο), περίπου 540 ως 525 π.Χ. Στο κέντρο ο αποκαταστημένος δίπτερος ναός με τον πρόναο, αστέγαστο σηκό (άδυτο) και ναΐσκο για το λατρευτικό άγαλμα (κοντά στο Μ). Μπροστά στην πρόσοψη κυκλικός βωμός, κρήνη και αναλημματικός τοίχος, μπροστά δύο υπόστυλα κτίσματα, 6ος αιώνας π.Χ. Γύρω από το ναΐσκο λείψανα ενός παλαιότερου σηκού, του 8ου ή 7ου αιώνα π.Χ., κάτω αριστερά υπόστυλη αίθουσα, τέλη 7ου αιώνα. Με κουκκίδες δηλώνεται το κρηπίδιωμα του νεότερου Διδυμαίου (1:1600).

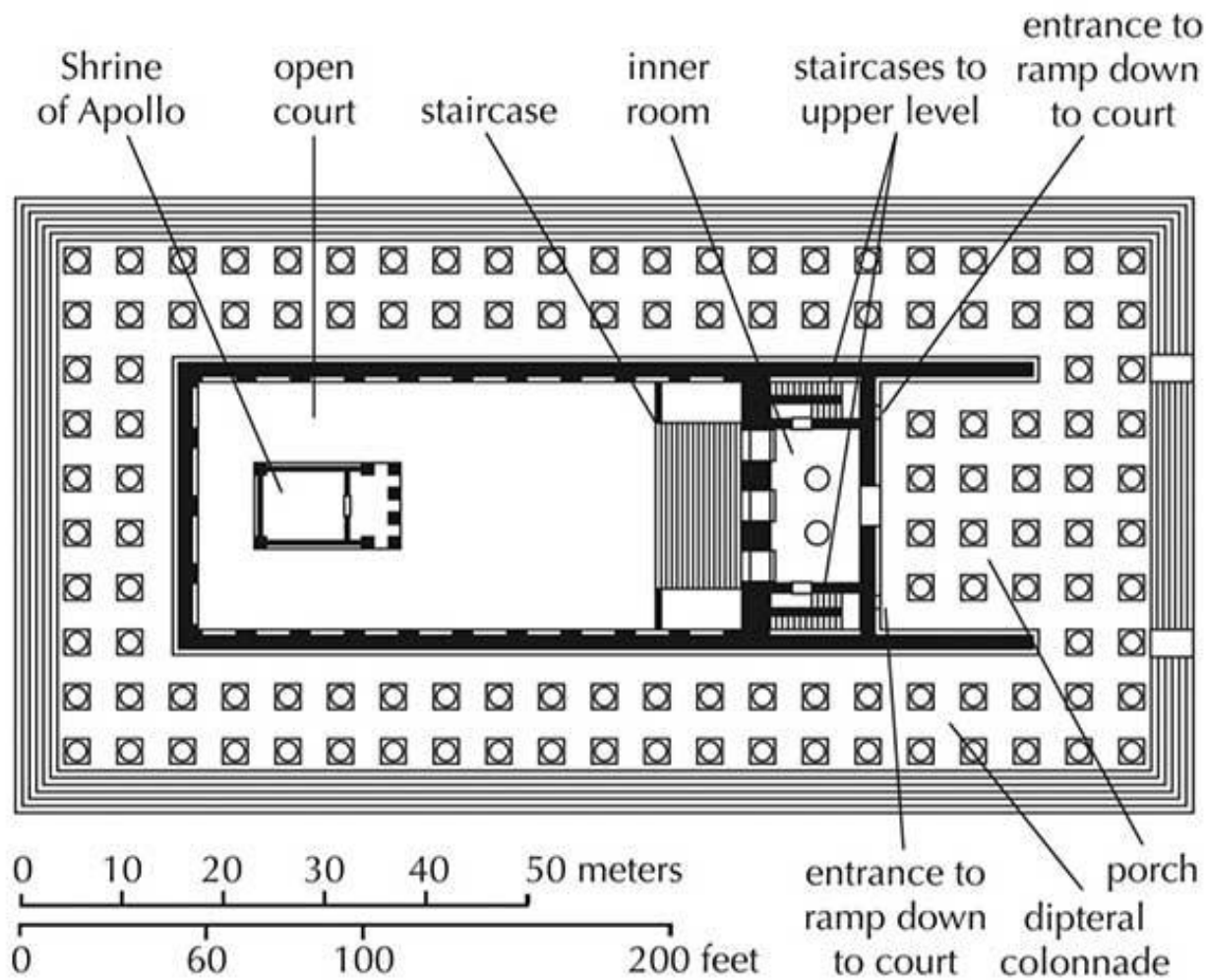
Ο αρχαϊκός ναός (540-525) καταστράφηκε από το Πέρσες το 494, οι οποίοι μετέφεραν στα Εκβάτανα λατρευτικό άγαλμα, έργο του Κανάχου.

Ο **Σέλευκος Α΄** το επέστρεψε και βοήθησε οικονομικά την ανέγερση ενός νέου ναού.

299. Δίδυμα Μιλήτου, αρχαιότερο Διδυμαίο. Αναπαράσταση της διάταξης των κιόνων (1:125).

ΔΙΔΥΜΑ: ΜΑΝΤΕΙΟ - ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ (313 π.Χ. – Β' αι. μ.Χ.)

Ο χαρακτηριστικότερος ελληνιστικός ναός, αλλά και ο πλέον εντυπωσιακός της Εποχής. Αρχιτέκτονες: ο Παιώνιος από την Έφεσο (→Αρτεμίσιο) και ο Δάφνης ο Μιλήσιος (τα σχέδιά τους μάλλον εμπλουτίστηκαν, τουλάχιστον όσον αφορά τη διακόσμηση, ιδίως την Εποχή του Αδριανού, αλλά η κάτοψη και η βασική διάταξη των χώρων έμεινε εξαρχής η ίδια.

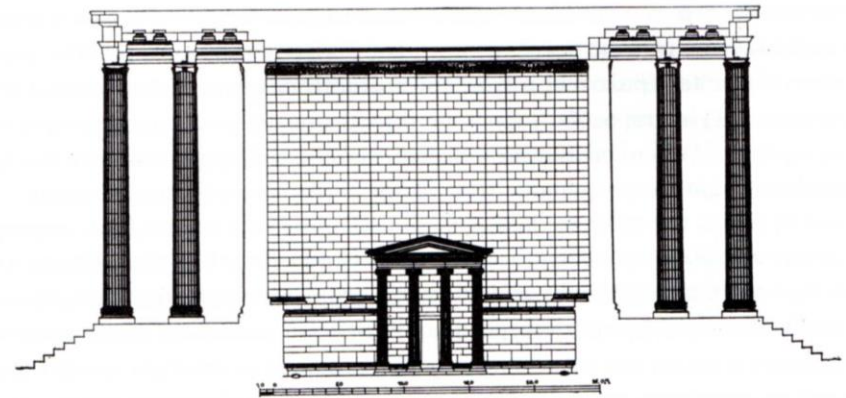
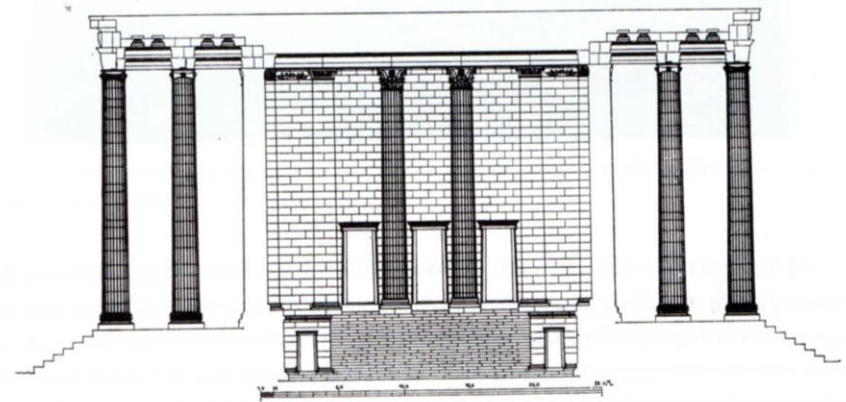
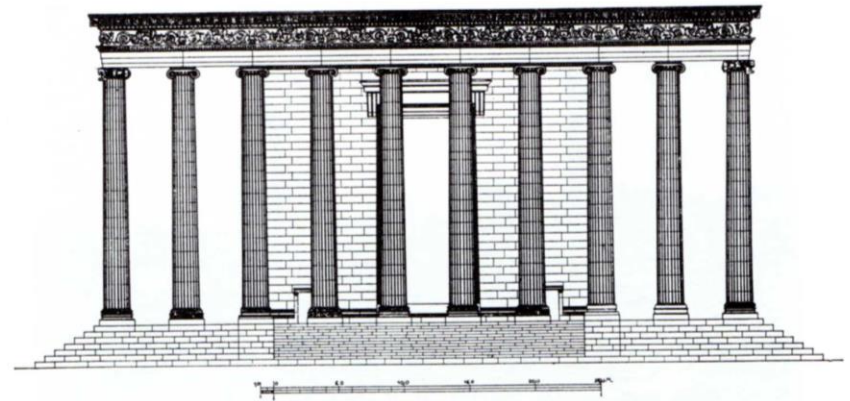
ΔΙΔΥΜΑ: ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ (313 π.Χ. – Β' αι. μ.Χ.)

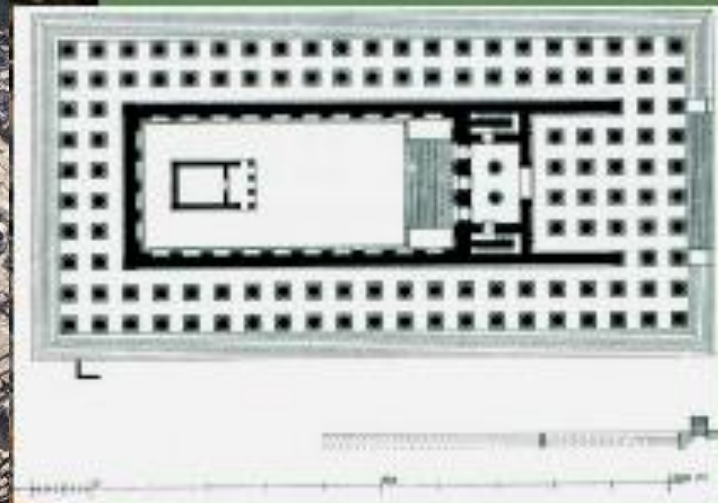
302. Δίδυμα Μιλήτου, νεότερο Διδυμαίο. Σχολιαστική υπεραρρέσκηση της κεντρικής πρόσοψης.

Τμήμα της ζωφόρου (Β' αι. μ.Χ.)

303-305. Δίδυμα Μιλήτου, νεότερο Διδυμαίο. 303 αποκαταστημένη πρόσοψη 304 τομή κατά πλάτος μέσα στο ναό και άποψη του αδύτου προς τα βορειοανατολικά και τη μεγάλη μνημειακή κλίμακα στη λεγόμενη «δίστυλη αίθουσα» 305 τομή κατά πλάτος μέσα στο ναό και άποψη του αδύτου προς τα νοτιοδυτικά με το ναίσκο (όλα 1:600).

Ναός Απόλλωνος στα Δίδυμα, νότια της Μιλήτου

Ακολουθεί τα παλαιότερα πρότυπα των μεγάλων δίπτερων ναών της Ιωνίας.

Κρηπίδα: ύψος 3,15 μ., με 14 αναβαθμούς Ανατολικά και 7 ολόγυρα.

Στυλοβάτης: 51,13 x 109,34 μ. (περίπου όσο και του Αρτεμισίου της Εφέσου)

Εξωτερικό περὶ ἢ περίσταση: 10 x 21 κίονες. Σύνολο 58 κίονες.

Εσωτερικό περὶ ἢ περίσταση: 8 x 19 κίονες. Σύνολο 50 κίονες.

Πρόναος: 12 κίονες. **Σύνολο ναού: 120 κίονες**

Κίονες διάμ. 2 μ. και ύψος 19,70 μ. (υπολογιζόμενο κόστος καθενός: 40.000 δρχ.)

ΔΙΔΥΜΑ: ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ (313 π.Χ. – Β' αι. μ.Χ.)

ΔΙΔΥΜΑ: ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ (313 π.Χ. – Β΄ αι. μ.Χ.)

ΔΙΔΥΜΑ: ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ (313 π.Χ. – Β' αι. μ.Χ.)

Ανεπιρραπιστή ιωνική κιονοκράνησι τοῦ ναοῦ τοῦ Διότρητου Ἀπόλλωνος (Durr

Ἰδιότυπο ἰωνικὸ
κιονόκρανο

Προσκεφάλαιο ἰωνικοῦ κιονοκράνου

ΔΙΔΥΜΑ: ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ (313 π.Χ. – Β' αι. μ.Χ.)

Βάση παραστάδας

Ερέχθειο

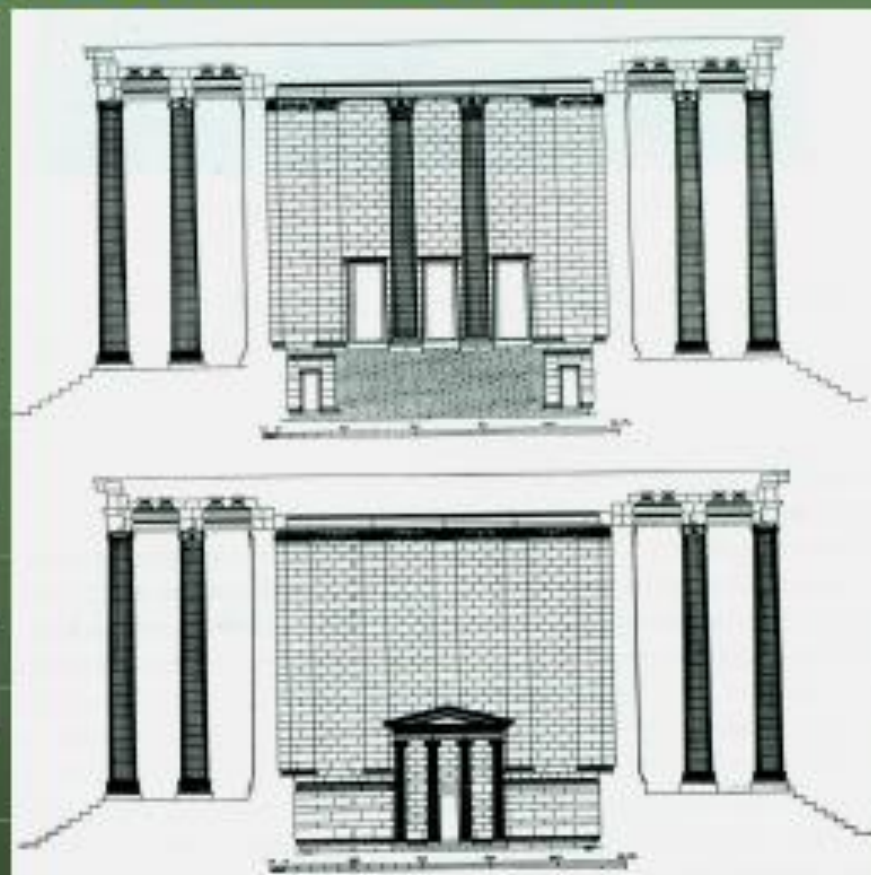
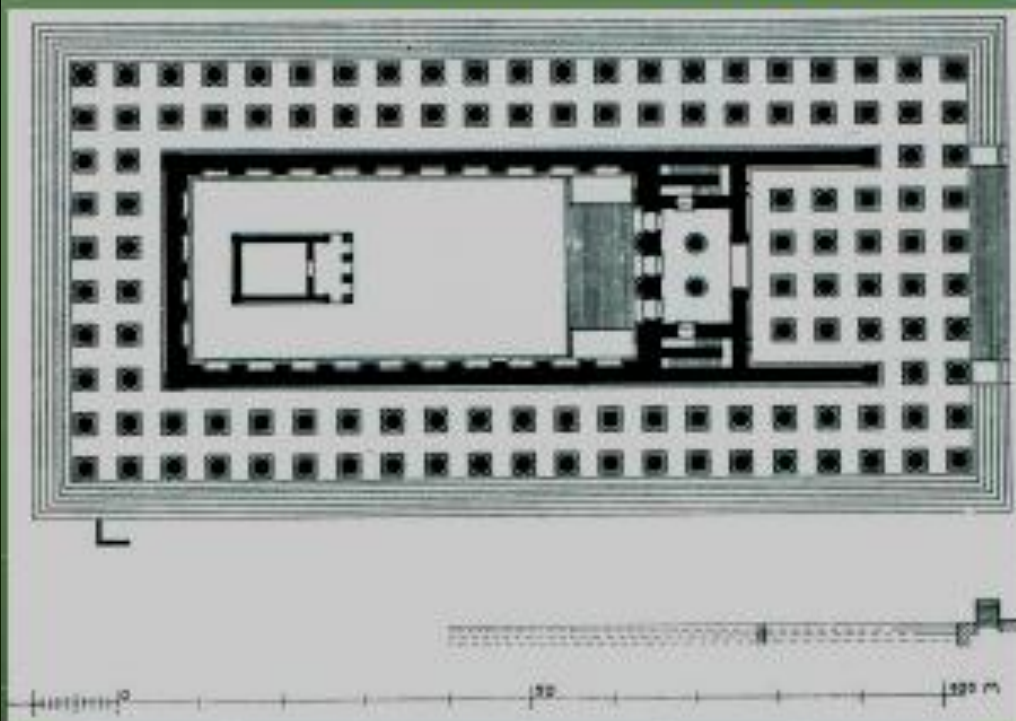
ΔΙΔΥΜΑ: ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ (313 π.Χ. – Β' αι. μ.Χ.)

ΘΥΡΑ ΠΡΟΝΑΟΥ 5,63 μ. x 14 μ:

Κατώφλι ύψ. 1,46 μ.! Παραστάδες: μονολιθικές ύψ. 14 μ., βάρ. 70 τόννους.

ΔΙΔΥΜΑ: ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ (313 π.Χ. – Β' αι. μ.Χ.)

Διαμόρφωση εσωτερικού χώρου

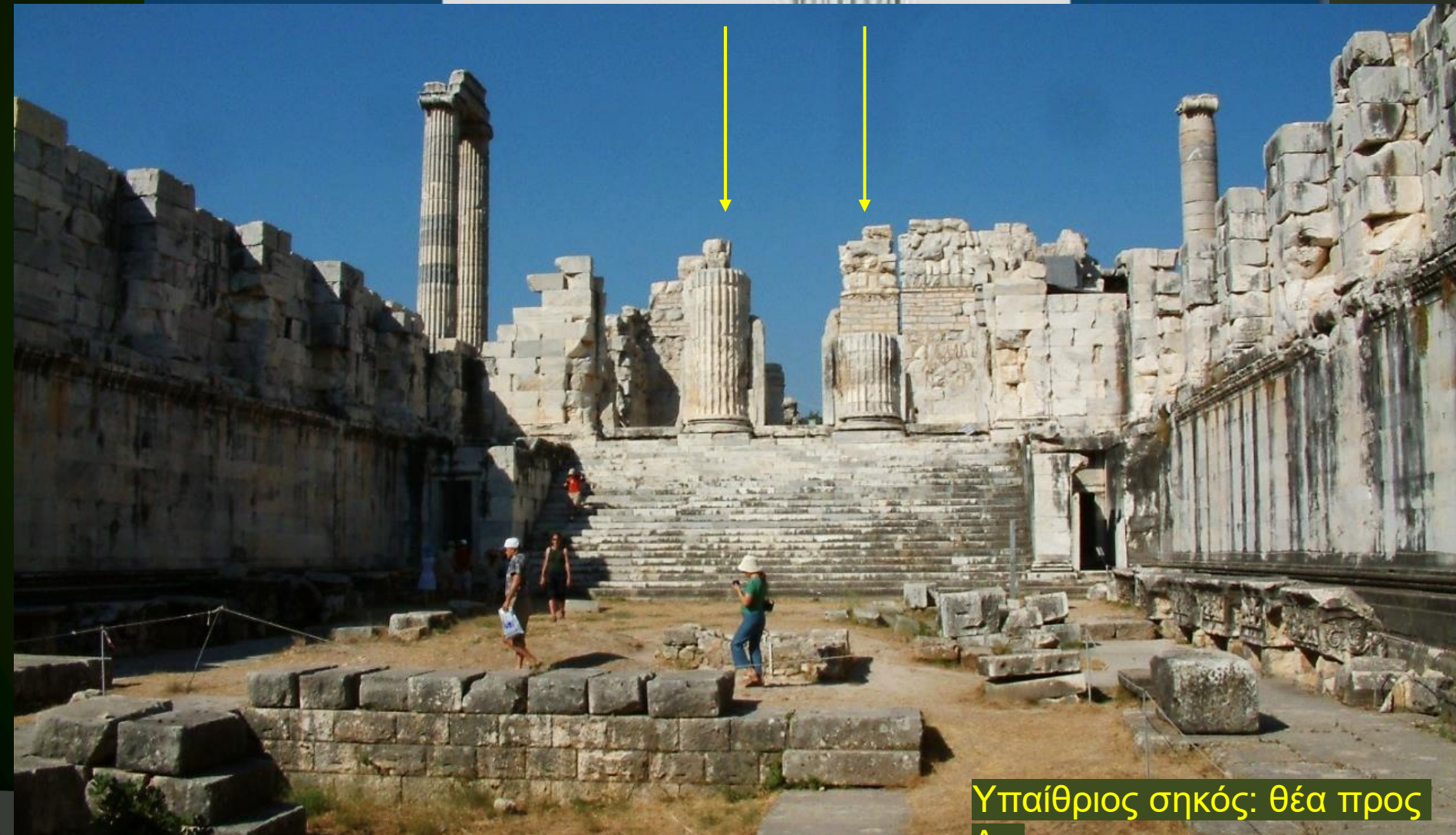
Πρόκληση έκπληξης και δέους. Διαδοχή 3 χώρων με διαφορετικό ύψος δαπέδου.

Μετά τον στεγασμένο, βαθύ, πολύστυλο **πρόναο**, ακολουθούσε μία «**δίστυλη αίθουσα**» (μη προσβάσιμη απευθείας από τον πρόναο, αλλά από τον σηκό).

Στα πλάγια της «αίθουσας» διαμορφώνονται κλίμακες ανόδου στην οροφή.

Ο υπαίθριος **σηκός** (συγχρόνως και *άδυτο* κατά τις επιγραφές) ήταν προσιτός μόνο στους ιερείς. Μπροστά στον οπισθότοιχό του βρισκόταν ένας ανεξάρτητος **ναΐσκος** με το λατρευτικό άγαλμα του Απόλλωνος. Ολόγυρα δάφνες και μικρότεροι βωμοί.

ΔΙΔΥΜΑ: ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ (313 π.Χ. – Β' αι. μ.Χ.)

Υπαίθριος σηκός: θέα προς
Αν.

ΔΙΔΥΜΑ: ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ (313 π.Χ. – Β' αι. μ.Χ.)

Σηκός/άδυτο: 21,70 x 53,63 μ.,
ύψ. 25 μ.

Οι πλάγιοι και ο πίσω τοίχος
διαρθρώνονται με παραστάδες
πάνω σε 'βάθρο', ύψ. 3μ. περ.,
που αντιστοιχούσε στο επίπεδο
του εξωτερικού στυλοβάτη.

ΠΥΘΕΟΣ (4^{ος} αι. π.Χ.)

- ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΑΣ ΤΟΥ ΜΑΥΣΩΛΕΙΟΥ ΣΤΗΝ ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΟ (350 π.Χ.) ΚΑΙ ΤΟΥ ΙΩΝΙΚΟΥ ΝΑΟΥ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ ΣΤΗΝ ΠΡΙΗΝΗ (340-330 π.Χ.)

ΕΡΜΟΓΕΝΗΣ (3^{ος} – 2^{ος} αι. π.Χ.)

- ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΒΙΤΡΟΥΒΙΟ, ΕΦΕΥΡΕΤΗΣ ΤΩΝ ΨΕΥΔΟΔΙΠΤΕΡΩΝ ΝΑΩΝ (ναός Αρτέμιδος Λευκοφρυηνής στη Μαγνησία επί του Μαιάνδρου).
- ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΙΩΝΙΚΟΥ ΡΥΘΜΟΥ.
- Ταξινόμηση ναών σύμφωνα με την αναλογία της διαμέτρου των κιόνων προς το μετακίονιο

	Μετακίονιο	Μεταξόνιο	Υψος κίονα
Πεντάστολος	$1\frac{1}{2}$	$2\frac{1}{2}$	10
Σίστυλος	2	3	$9\frac{1}{2}$
Διάστυλος	3	4	$8\frac{1}{2}$
Αραιοστόλος	$3\frac{1}{2}$	$4\frac{1}{2}$	8
Εξαστόλος	$2\frac{1}{4}$	$3\frac{1}{4}$	$9\frac{1}{2}$ ή $9\frac{3}{4}$

ΕΡΜΟΓΕΝΗΣ: Έργα του στην Τέω και τη Μαγνησία επί Μαιάνδρω

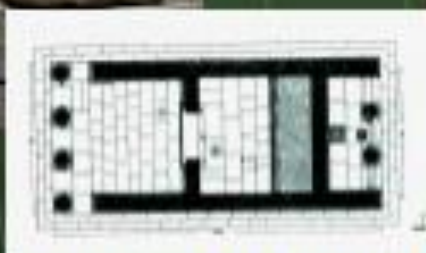
Μαγνησία επί Μαιάνδρω

48. Magnesia. Sanctuary of Artemis and the agora. Plan after Akropol

Μαγνησία ἐπὶ Μαιάνδρω

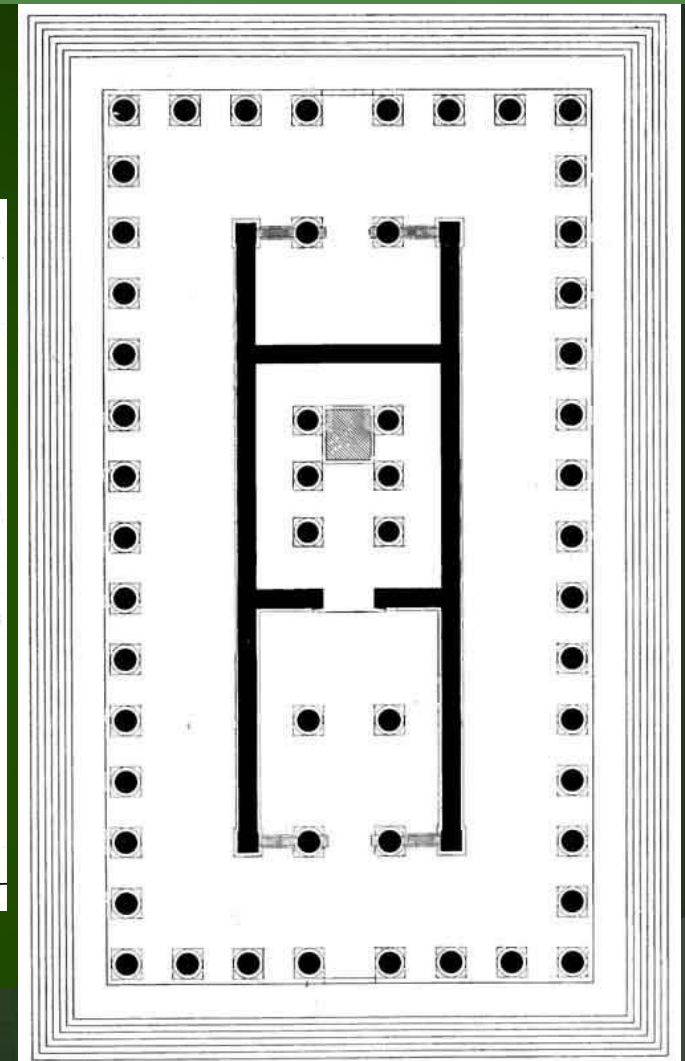
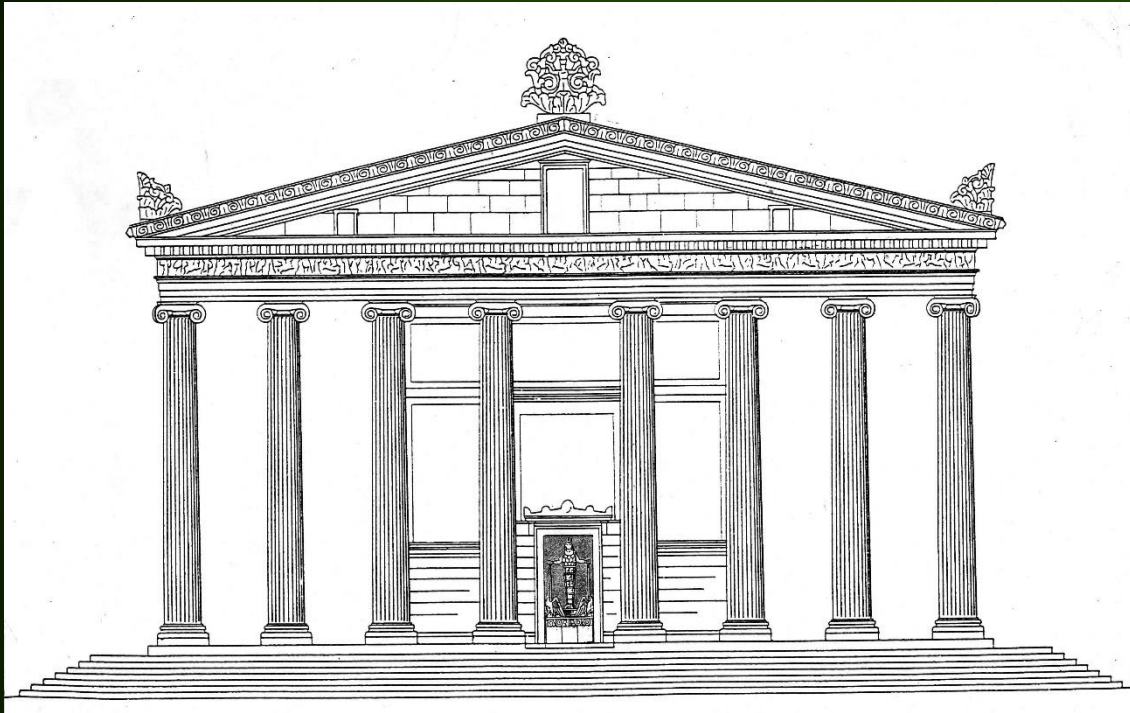

Ναός Διός Σωσιπόλεως (μετά το 197 π.Χ.)

Μικρός ναός (στυλοβάτης: 7,40 x 15,80 μ.). Πρόναος τετράγωνος 5,65μ.,
βαθύτερος από τον σηκό (5,15μ.). Οπισθόδομος: βάθ. 2,5 μ.

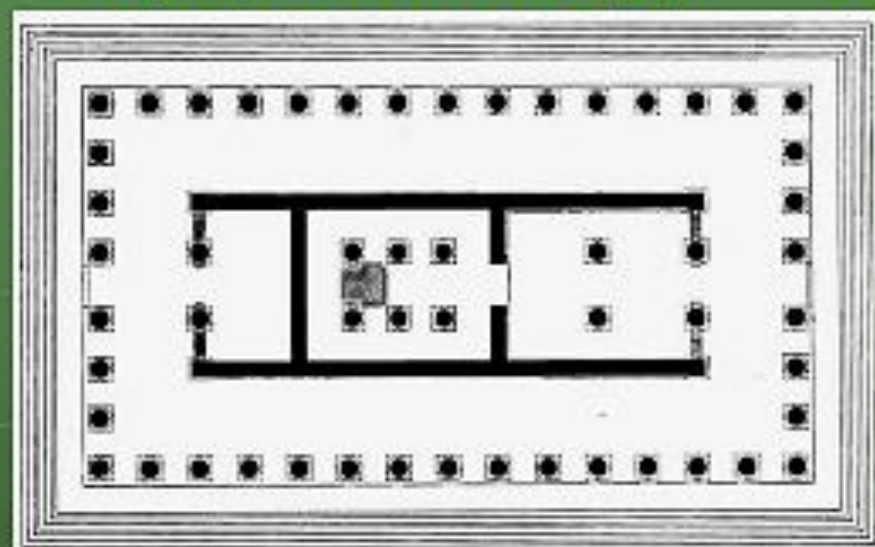
Συνδυασμός απικών και μικρασιατικών στοιχείων.

Εύστυλος (μετακίονιο = 2,25 διαμέτρους κίονα). Ίσως έργο του Ερμογένους.

ΕΡΜΟΓΕΝΗΣ

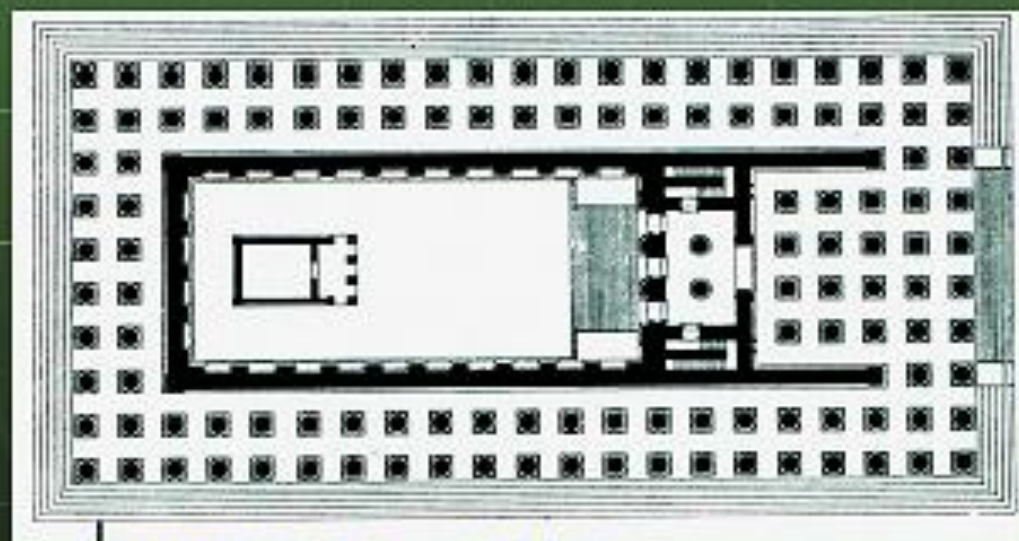
Προσανατολισμός προς Δ. Στη θέση παλαιότερου. **Παράδειγμα ψευδοδίπτερου ναού.**
Κρηπίδα 7 βαθμίδων. Στυλοβάτης: 31,60 x 57,90 μ. Περίσταση 8 x 15 κίωνων.
Ιδιαίτερα βαθύς πρόναος. (Τον Α΄ αι. π.Χ. τειχίσθηκαν εν μέρει ο πρόναος και ο οπισθόδομος λόγω κάποιων δρώμενων που θα γίνονταν στο εσωτερικό.)

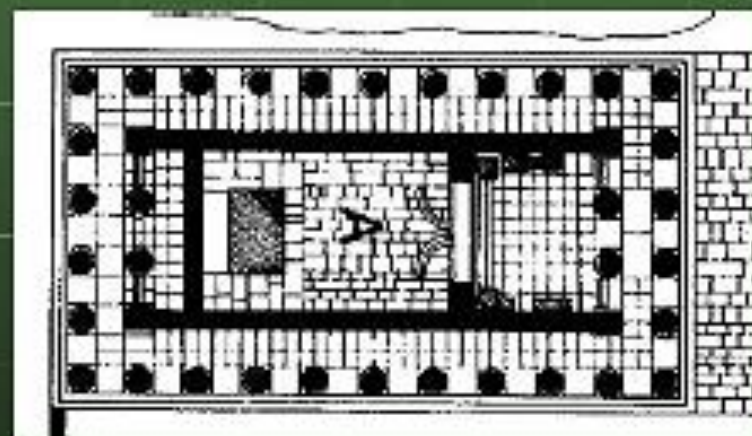
ΕΡΜΟΓΕΝΗΣ

Παράδειγμα ψευδοδίπτερου ναού.

Βιτρούβιος: μειώνεται η δαπάνη ανέγερσης χωρίς να λείπει η μεγαλοπρέπεια. Οι κίονες εμφανίζονται περισσότερο. Η περίσταση χρησιμεύει και ως στοά.

ΔΙΔΥΜΑ: Ναός Απόλλωνος
Παράδειγμα δίπτερου ναού.

ΠΡΙΗΝΗ: Ναός Αθηνάς Πολιάδος
Παράδειγμα απλού περίπτερου ναού.

Ο Τεμπλιός Αρτεμίδος. Στοιχείο διακόσμησης από το ναό της Αρτεμίδος. Μαιάνδρος, Ιωνία (αρχ. αιώνας π.Χ.)

Η οικοδόμηση υπολογίζεται ότι άρχισε λίγο μετά το 206 και θα ολοκληρώθηκε περί το 130 π.Χ.

Ο Τεμπλιός Αρτεμίδος. Στοιχείο διακόσμησης από το ναό της Αρτεμίδος. Μαιάνδρος, Ιωνία (αρχ. αιώνας π.Χ.)

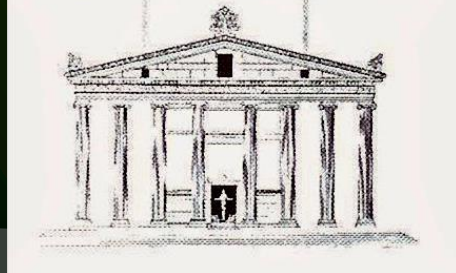
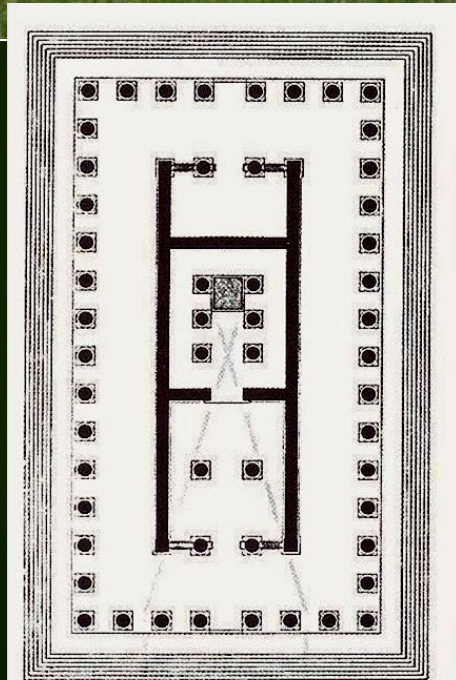

Ο Τεμπλιός Αρτεμίδος. Στοιχείο διακόσμησης από το ναό της Αρτεμίδος. Μαιάνδρος, Ιωνία (αρχ. αιώνας π.Χ.)

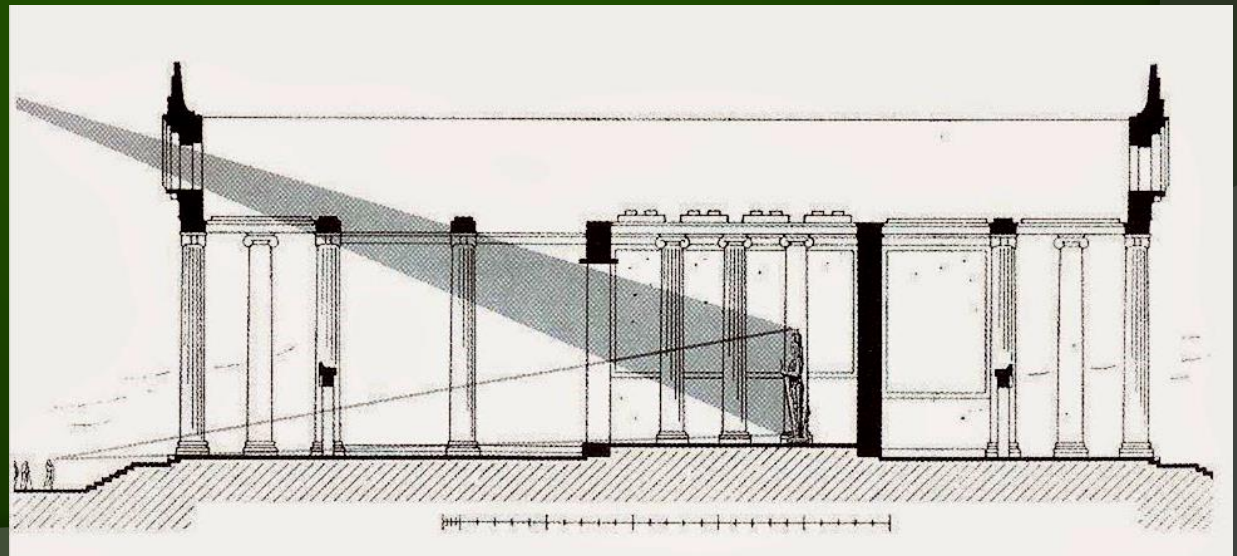

www.hellenea.de

ΝΑΟΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ ΛΕΥΚΟΦΡΥΗΝΗΣ

Προσπάθεια ερμηνείας των ανοιγμάτων του αετώματος
Ο ήλιος φωτίζει απ'ευθείας το λατρευτικό άγαλμα
(με την προϋπόθεση ότι δεν θα υπήρχε οροφή στον προ

Μαγνησία επί Μαιάνδρω

ΝΑΟΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ ΛΕΥΚΟΦΡΥΗΝΗΣ

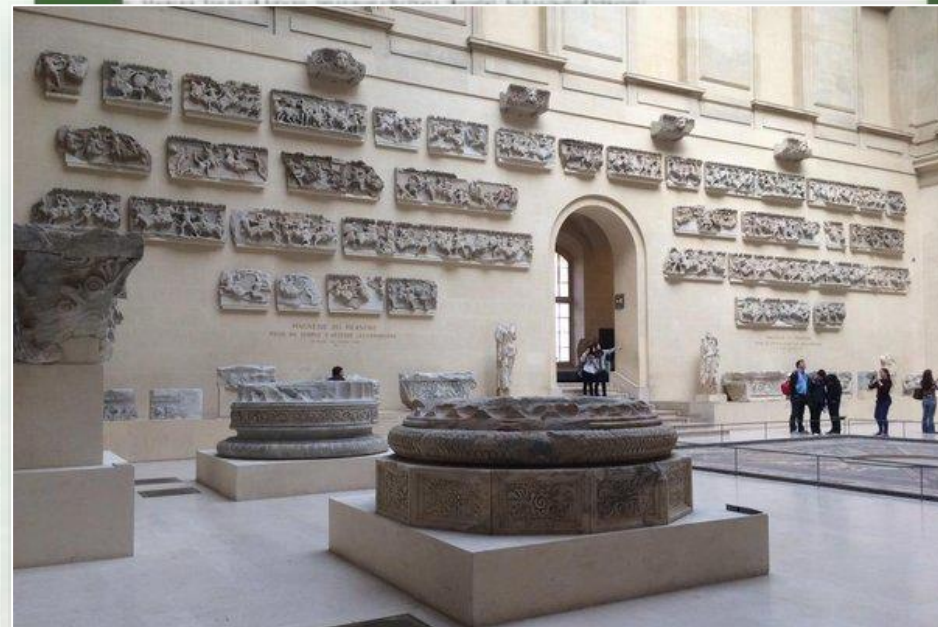
3. Μαγνησία, Τεμπλό του Άρτεμις, Ανακτορικά (πρόσοψη), Πάρις, Γαλλία

14. Μαγνησία, Τεμπλό του Άρτεμις, Ανακτορικά (πρόσοψη), Πάρις, Γαλλία

25. Μαγνησία, Τεμπλό του Άρτεμις, Ανακτορικά (πρόσοψη), Πάρις, Γαλλία

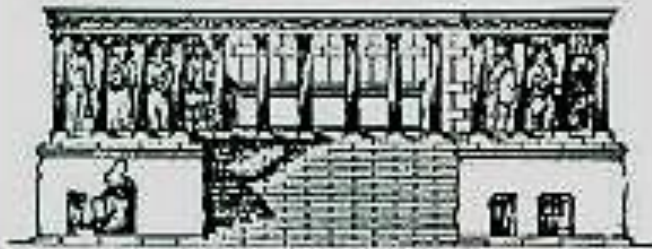

**ΖΩΦΟΡΟΣ με Αμαζονομαχία
στο Λούβρο**

Μαγνησία επί Μαιάνδρω

Abb. 23. Artemisaltat von Magnesia

66. Magnesia. Altar of Artemis. Reconstruction after Olgas.

Βωμός της Αρτέμιδος: Πρώιμος ή α΄ μισό Β΄ αι. π.Χ.

23,10 x 15,70 μ.

Η τράπεζα του βωμού είναι προσπή με μεγαλοπρεπή κλίμακα πλαισιωμένη από στοές.

Ολόγυρα, στο εσωτερικό και στο εξωτερικό, σχεδόν ολόγλυφες μορφές θεών, ύψ. περ. 3μ.

Δημιουργία του Ερμογένους που προοικονίζει τον μεγάλο βωμό της Περγάμου.

ΝΑΟΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ ΛΕΥΚΟΦΡΥΗΝΗΣ: Γλυπτά Βωμού

«ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΞΩΤΩΝ ΑΝΟΙΓΜΑΤΩΝ»

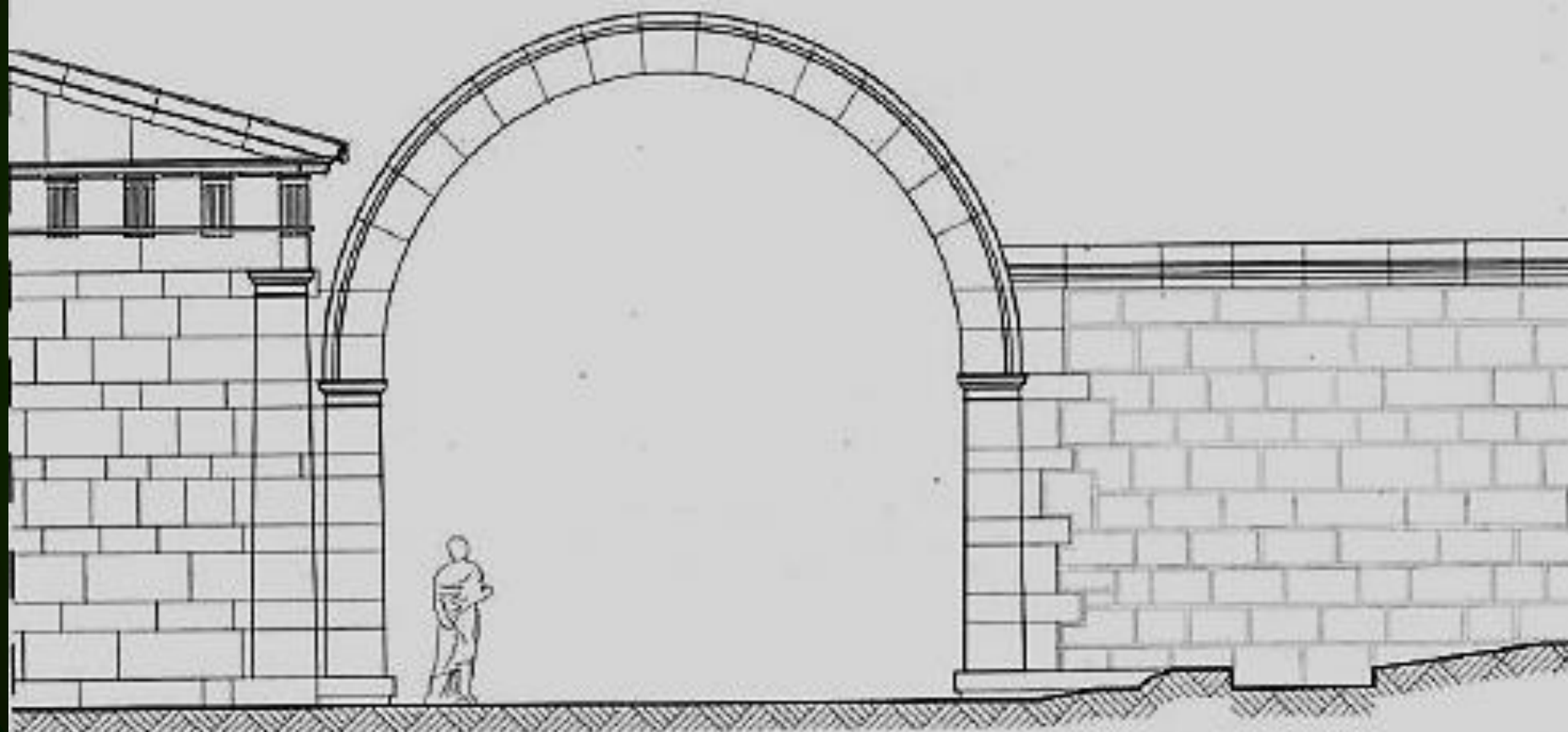
Η ΤΟΞΩΤΗ «ΚΡΥΠΤΗ» ΤΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ ΣΤΗΝ
ΟΛΥΜΠΙΑ. ΤΕΛΟΣ Γ΄ ΑΙΩΝΑ π.Χ.

ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ
ΔΕΞΑΜΕΝΗ ΣΤΟ
ΘΕΑΤΡΟ ΤΗΣ ΔΗΛΟΥ
ΜΕ ΤΟΞΩΤΑ
ΣΤΗΡΙΓΜΑΤΑ ΟΡΟΦΗΣ

ΤΟΞΩΤΗ ΠΥΛΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΤΗΣ ΠΡΙΗΝΗΣ. 150 -100 π.Χ.

Πύλη της Αγοράς, εξωτερική όψη

